

A photograph of a mountain landscape. In the foreground, a young child with blonde hair, wearing a light blue jacket with red floral patterns and red boots, is walking away from the camera on a narrow dirt path. The path leads up a grassy hillside. In the background, there are large, rugged mountains with some snow patches. A small figure of another person is visible further up the path. The sky is overcast with some clouds.

Turleder på tur

- alle kan lede en tur!

Naturvernforbundet, 22. januar 2016
Anne-Mari Planke, fagsjef friluftsliv i DNT

Foto Erling Grøstad

Naturopplevelser for livet

Den Norske Turistforening

DEN NORSKE TURISTFORENING

DNTs visjon og formålsparagraf

er så å si uendret fra 1868

Visjon

DNTs visjon *naturopplevelser for livet* er styrende for all virksomhet i organisasjonen.

Formålsparagraf

DNT arbeider for å fremme et enkelt, aktivt, allsidig og miljøvennlig friluftsliv og for sikring av friluftslivets natur- og kulturgrunnlag.

Naturopplevelser for livet

Den Norske Turistforening

Turleder?

Hva betyr det å være turleder?

Foto Hans Kristian Flaatten

Naturopplevelser for livet

Den Norske Turistforening

Hva er målene for turen?

- Hva er en fellestur i Naturvernforbundet?
- Hvilke ord mener du skal betegne en tur i regi av Naturvernforbundet?

Hvilke ord betegner en tur i regi av Naturvernforbundet?

Naturopplevelser for livet

Den Norske Turistforening

Turlederens mange roller

Faser i turlederrollen

- Før tur, langtidsplanlegging
- Justering av turplanlegging
- Første møte med gruppen
- Underveis på turen
- Etter turen

Foto Marie Brøvig Andersen

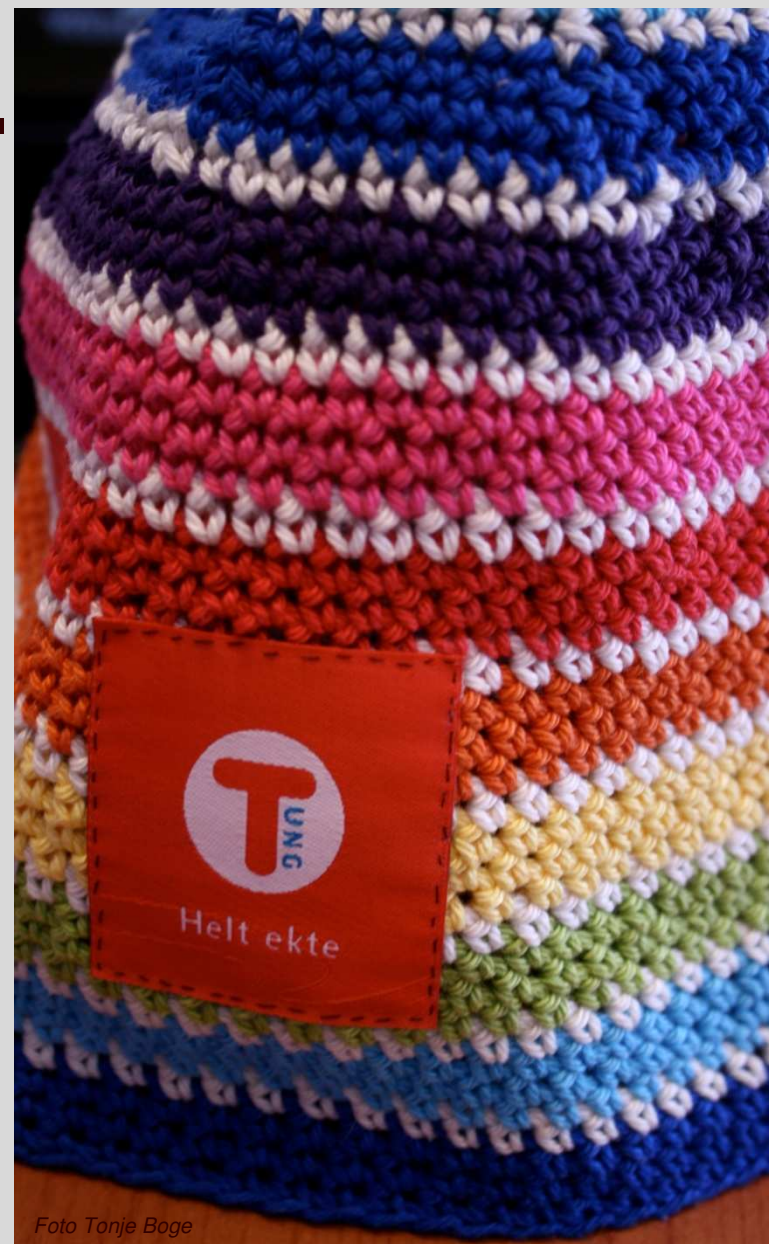
Naturopplevelser for livet

Den Norske Turistforening

Før tur, langtids-planlegging

- Hvor skal turen gå? Tema?
- Er denne turen etter egne evner/kunnskap?
- Er det viktig/ nødvendig å være kjent med turområdet?
- Tidsbruk?
- Hvordan står det til med eget utstyr?
- Kontakt med lokallaget
- Hva kreves av informasjon for de som skal være med på turen?
Hvem har ansvaret for dette?
- Hvem setter opp turprogrammet?

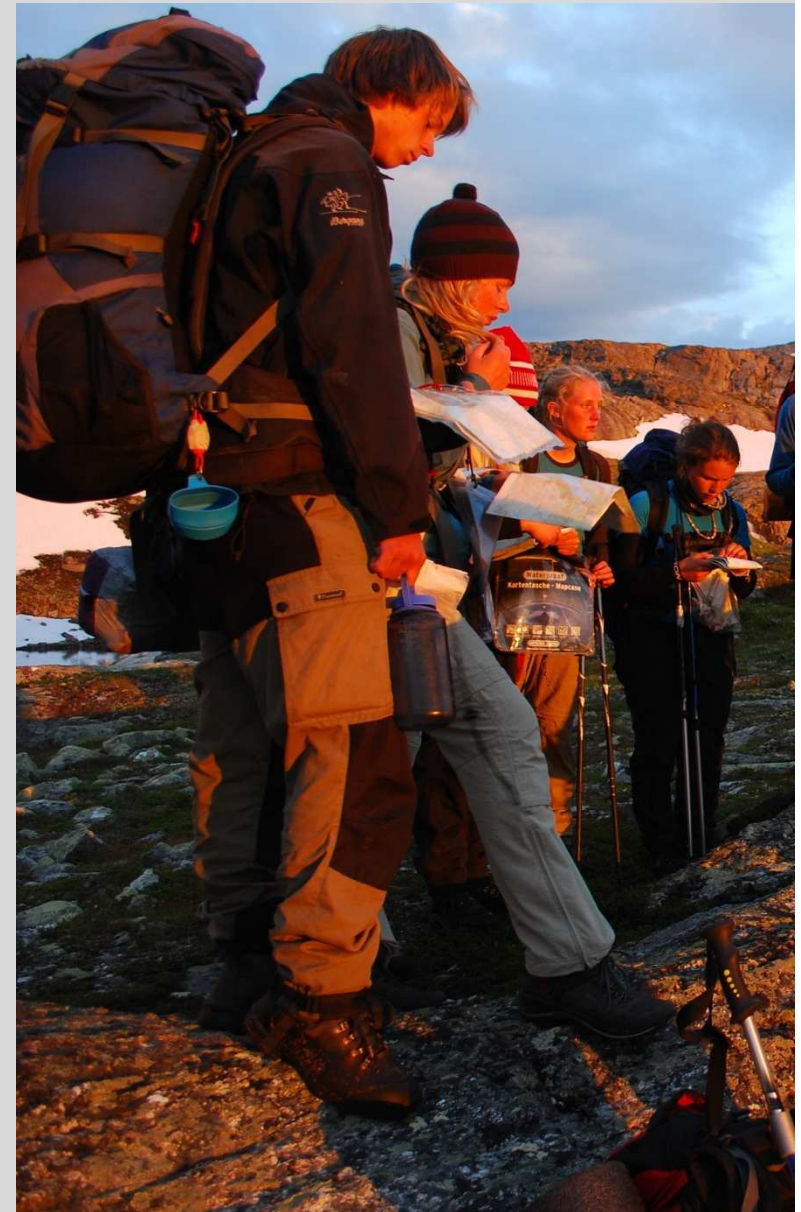

”Ferdaråd”

- En god start på turen øker sjansen for en vellykket tur!
- Ønske velkommen. Hilse på alle?
- ”Bryte isen”
- Informere om turen, turlengde, pause, mm.
- Være en tydelig ambassadør for din forening

Informere
Motivere
Organisere
Involvere

Underveis på turen

Situasjonsbestemt ledelse er et nøkkelord

- Pauser
  - Tidsplan
  - Fordeling av oppgaver
  - Ha et øye til alle
  - Oversikt og kontroll! –Kommunikasjon
-
- Juster plan og mål underveis; men innenfor rammene!
-
- Ikke skap tidspress –friluftsliv er naturopplevelser

Foto Asgeir Helgestad

Sikkerhet på tur

200 Barnas Turlag

- Trygg og sikker tur. Risikovurdering.
- Hva inneholder turledersekken?
- Ulykker på tur. Hva er turleders ansvar?
- Ringe 113. Være sammen med gruppen og følge opp den skadde.

Etter turen

- Oppsummering og evaluering
- Turrappport tilbake til arrangør
- Motiver til flere turer/
fellesskap!

Ta deg tid til egenevaluering!

Foto Sune Eriksen

Sette seg inn i lover og regler for området

- Friluftsloven (allmannsretten)
- Naturmangfoldsloven
- Verneområde?
  - Nasjonalpark
  - Landskapsvernområde
  - Naturreservat

Foto Torfinn Evensen

Turer og aktiviteter = forbrukertjenester

- Regulert av produktkontroll-loven
- Med tilhørende internkontroll-foreskrift

Forbrukertjenester **skal ikke føre til uakseptabel risiko for skade**

- Det er eier/ leder av virksomheten, eller utfører arbeidet, som har ansvaret.
- Er det krav/ behov for verneutstyr skal dette benyttes og nødvendig opplæring skal gis.
- Opplæring og informasjon skal gis.
- Kvalifisert personell skal være tilstede og det forventes høy faglig kompetanse hos den som tilbyr aktiviteten.

Plikt til internkontroll

Mulige farer skal kartlegges gjennom en **risikovurdering** av tjenesten.

Dokumentasjonsplikt:

Sikkerhetsarbeidet skal dokumenteres skriftlig og oppbevares i fem år.

Risikovurdering

En risikovurdering består av å svare på fire enkle spørsmål:

- Hva kan gå galt?
- Hva er sannsynligheten for at dette kan gå galt?
- Hva er konsekvensene hvis det skjer?
- Hva kan vi gjøre for å hindre at noe går galt eller for å redusere konsekvensene dersom noe likvel skjer?

Redning med helikopter

- Det kreves horisontal flate 25x25 m.
- Marker landingsplassen (i snø kan kaffe e.l. hjelpe).
- Fjern alle løse gjenstander, som ski, sekker, poser o.l. langt vekk fra landingsplassen for å hindre skade.
- Vink, eller marker med lys/bål
- Stå foran landingsplassen med vinden i ryggen.
- Vent på klarsignal før du nærmer deg helikopteret. Huk deg ned når du nærmer deg.

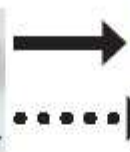
Ved brann

- Ta ledelsen, sammen med bestyrer eller hyttevakt.
- Varsle alle i hytta.
- Sett i gang slukkeforsøk
- Evakuere alle i hytta
- Varsle 113
- Få oversikt over eventuelle skadede, og yt livreddende førstehjelp
- Samle alle hyttegjestene på ett sted.
- Vurder om andre bygninger må brukes til overnatting. Vurder gjestenes utstyr, om det må deles utstyr, og om gjestene må bevege seg til annen hytte/bygninger så nær som mulig.

Varslingshierarkiet i DNT ved ulykker eller dødsfall

Turleder

Leder i ansvarlig medlemsforening

DNTs beredskapsgruppe, tlf 40001868 (tast3)

Viktige telefonnumre kan noteres her:

Leder i min medlemsforening:

.....

Andre telefonnummer:

.....

Hyttene jeg skal besøke:

.....

.....

.....

DNTs beredskapsgruppe:

Tlf: 4000 1868 (tast 3)

støtter DNTs sikkerhetsarbeid

TURLEDERENS KRISEARK

- når krisen er et faktum

Hovedregler ved ulykker

- Vurder din egen og gruppas sikkerhet
- Varsle 113
- Utøv livreddende førstehjelp
- Ta ledelsen
- Få oversikt over situasjonen
- Ivareta gruppa
- Varsle leder i ansvarlig medlemsforening. De holder kontakt med media og andre berørte

Den Norske Turistforening

Livreddende førstehjelp

- Varsle 113.
- Førstehjelp etter ABCDE - prinsippet
- Airways. Sikre frie luftveier
- Breath. Puster den skadde? Hvis ja, stabilt sideleie. Hvis nei, HLR 30:2
- Circulation. Se etter blødninger. Stopp blødning og hold skaden høyt.
- Disability. Sjekk bevegelsesgrad. Observer.
- Exam. Undersøk den skadde.
- Få kontroll på ulykkestedet, unngå forverring av situasjonen.
- Hold resten av gruppa samlet. Flytt dem eventuelt til tryggere grunn.
- Forsøk å stabilisere situasjonen til den skadde, hold pasienten varm.

Når det må hentes hjelp

- Om den skadde ikke kan gå selv, eller dere ikke er i stand til å frakte vedkommende, må det gås etter hjelp.
- Minst 2 personer må gå. Gå bare om forsvarlig. Turleder bør bli hos den skadde.
- De som henter hjelp må ta med seg nødvendig utstyr, kart, kompass, hodelykter, mat, varme klær, utstyr for overnatting.
- Ta det med ro. Ikke lag nye ulykker.
- Ha en plan B, før det gås etter hjelp

Ved dødsfall

- Vurder din egen og gruppas sikkerhet.
- Varsle 113.
- Få oversikt over situasjonen og samle gruppa.
- Varsle leder i ansvarlig medlemsforening.
- Leder av medlemsforening holder kontakt med media.

NB! Varsling av pårørende er en oppgave for politiet.

Ved savnet turdeltaker

- Samle gruppa
- Innhent informasjon fra de andre i gruppa, sikre siste observasjon
- Hvis forsvarlig, organiser et begrenset søk
- Varsle 113
- Varsle leder i ansvarlig medlemsforening
- Vurder om du må lede resten av gruppa fram til hytta.

Ved sykdom

- Vurder om deltakeren(e) kan ta seg fram til nærmeste hytte.
- Kartlegg omfanget og vurder faren for smitte.
- Varsle hytta dere skal til.
- Tilkalle medisinsk personell.
- Yte medisinsk førstehjelp.
- Isolere syke mennesker for å hindre videre spredning.
- Frakte de berørte ut av området.
- Sørg for at turen gjennomføres som planlagt for resten av deltakerne dersom medisinsk forsvarlig.
- Avvikle turen dersom det ikke er medisinsk forsvarlig å fortsette.

Generelle forholdsregler

- Som turleder er det forventet at du til enhver tid er beredt til å ta ansvar dersom det oppstår en ulykke eller alvorlig situasjon.
- Rådfør deg med medisinskyndige i gruppa om nødvendig.
- Hovedreglen er at leder i ansvarlig medlemsforening holder kontakt med media. Om du må snakke med media, uttal deg kun om fakta, ikke spekulasjoner. Ikke ta stilling til skyld.

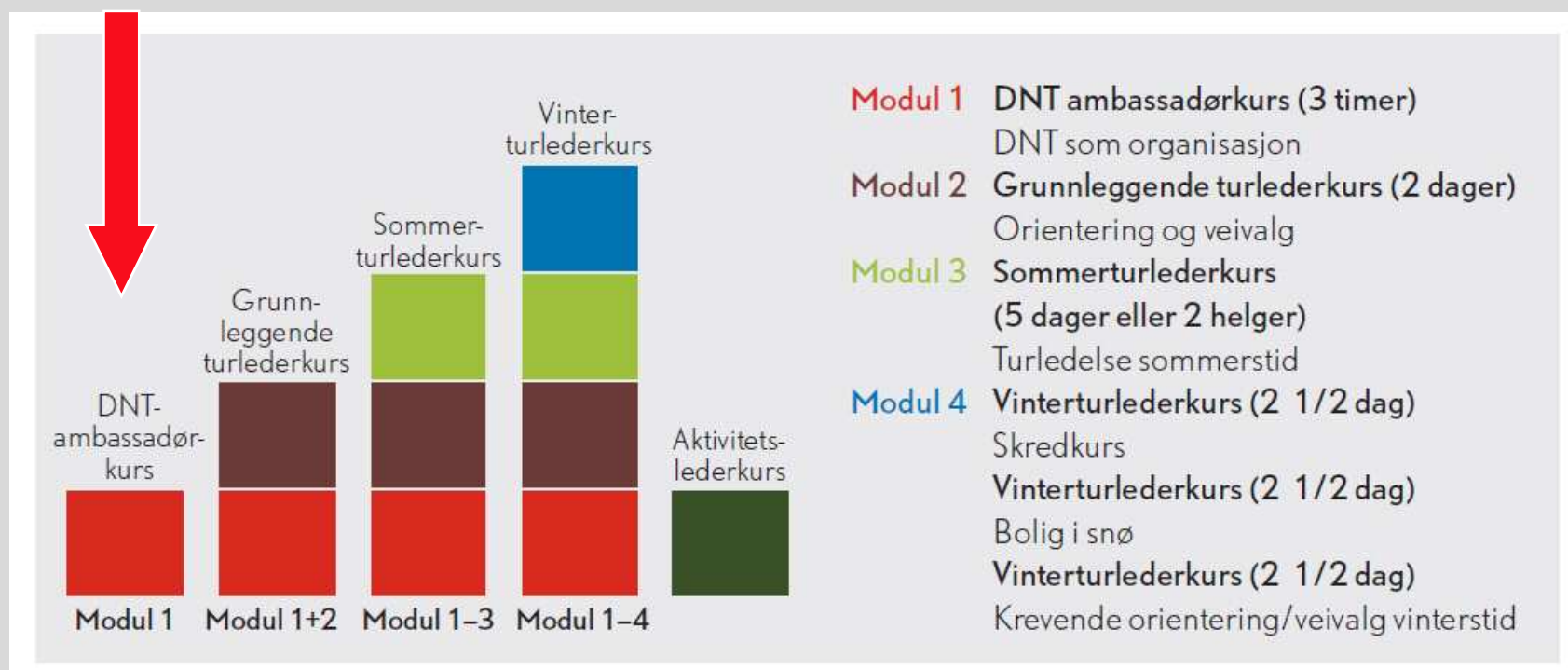
TURLEDERE GJØR
FELLESTURENE MULIG

Turlederutdanning i DNT

DNTs turlederutdanning

+ Kurslederkurset

Den Norske Turistforening

DNTs turlederutdanning består av 11 hovedelementer:

- DNTs ambassadørkurs, modul 1 (kursramme 3 timer)
- Nærmiljøturlederkurs (3 timer)
- Grunnleggende turlederkurs, modul 2 (kursramme 15 timer)
- Sommerturlederkurs, modul 3 (kursramme 5 dager eller 2 helger)
- Vinterturlederkurs, modul 4 (kursramme 7 dager eller 3 helger)
- Aktivitetslederkurs Barnas Turlag (3 timer)
- Kurslederkurset (18 timer + 12 timers forarbeid)
- Felles godkjenningsbevis for alle nivåer
- Håndbok for kursledere og kursarrangører
- Turlederboka, Lek og Lær

Annet:

- www.turistforeningen.no/turleder
- Felles informasjonsmateriell

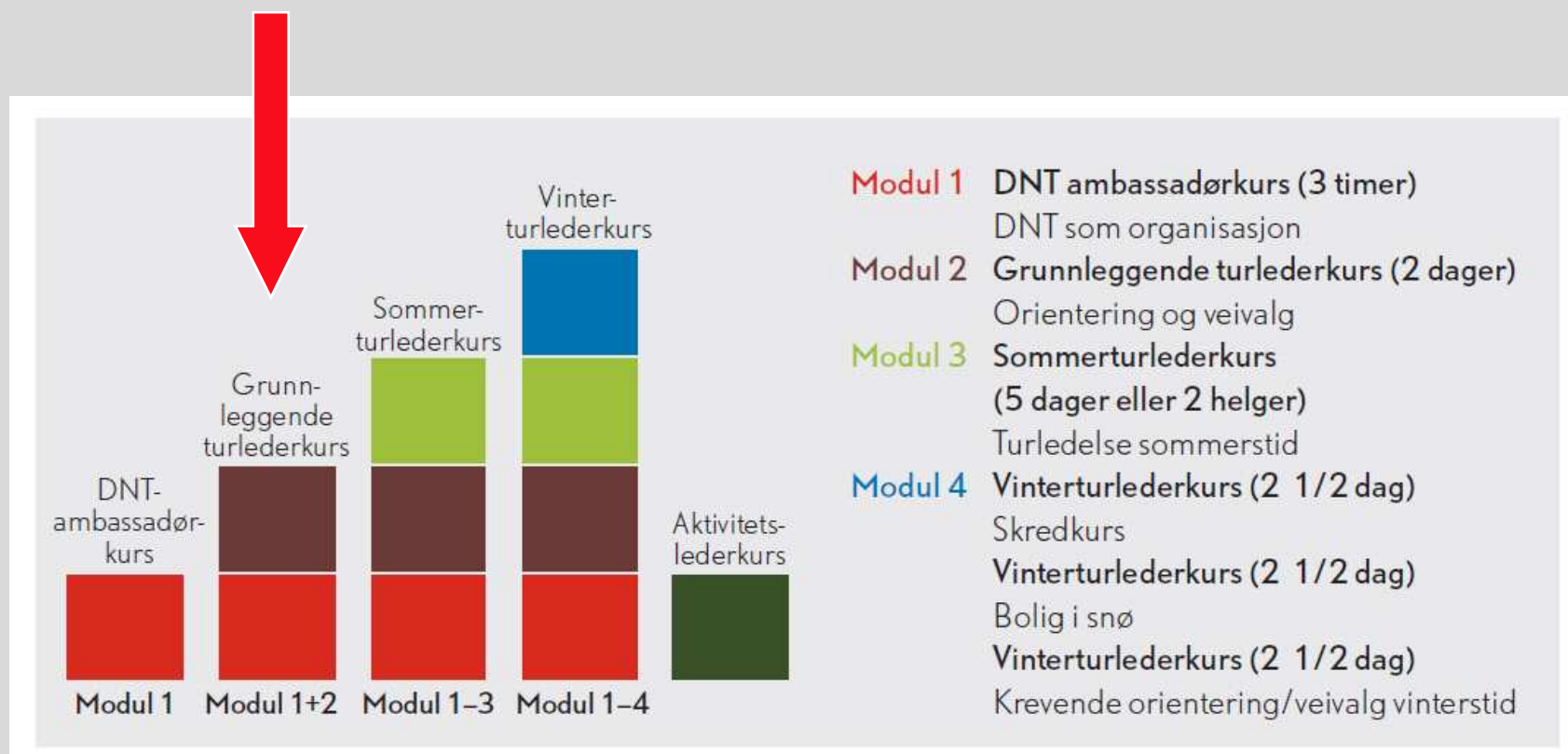

Turlederbrosjyre

DNTs turlederutdanning

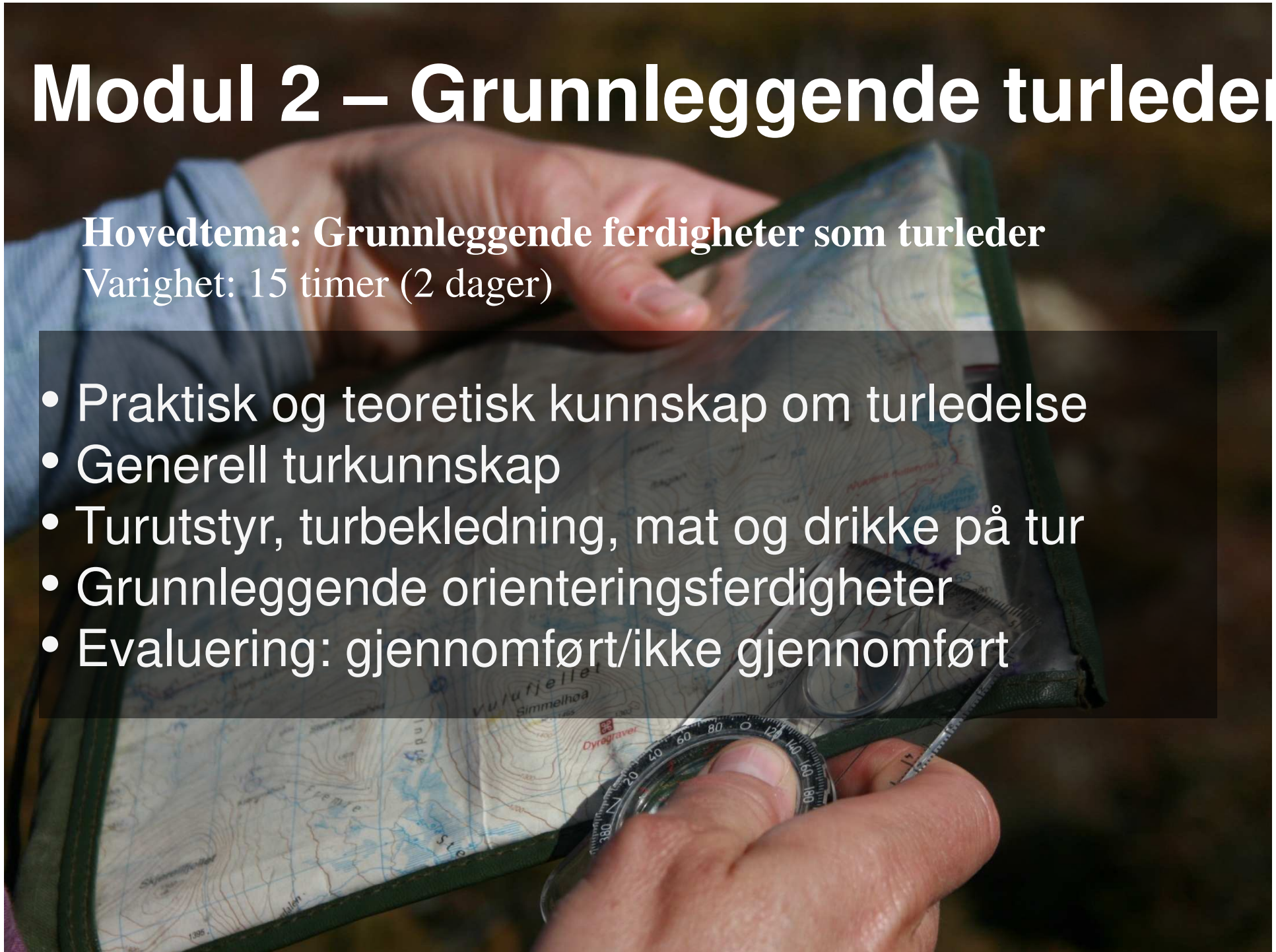

Modul 2 – Grunnleggende turleder

Hovedtema: Grunnleggende ferdigheter som turleder

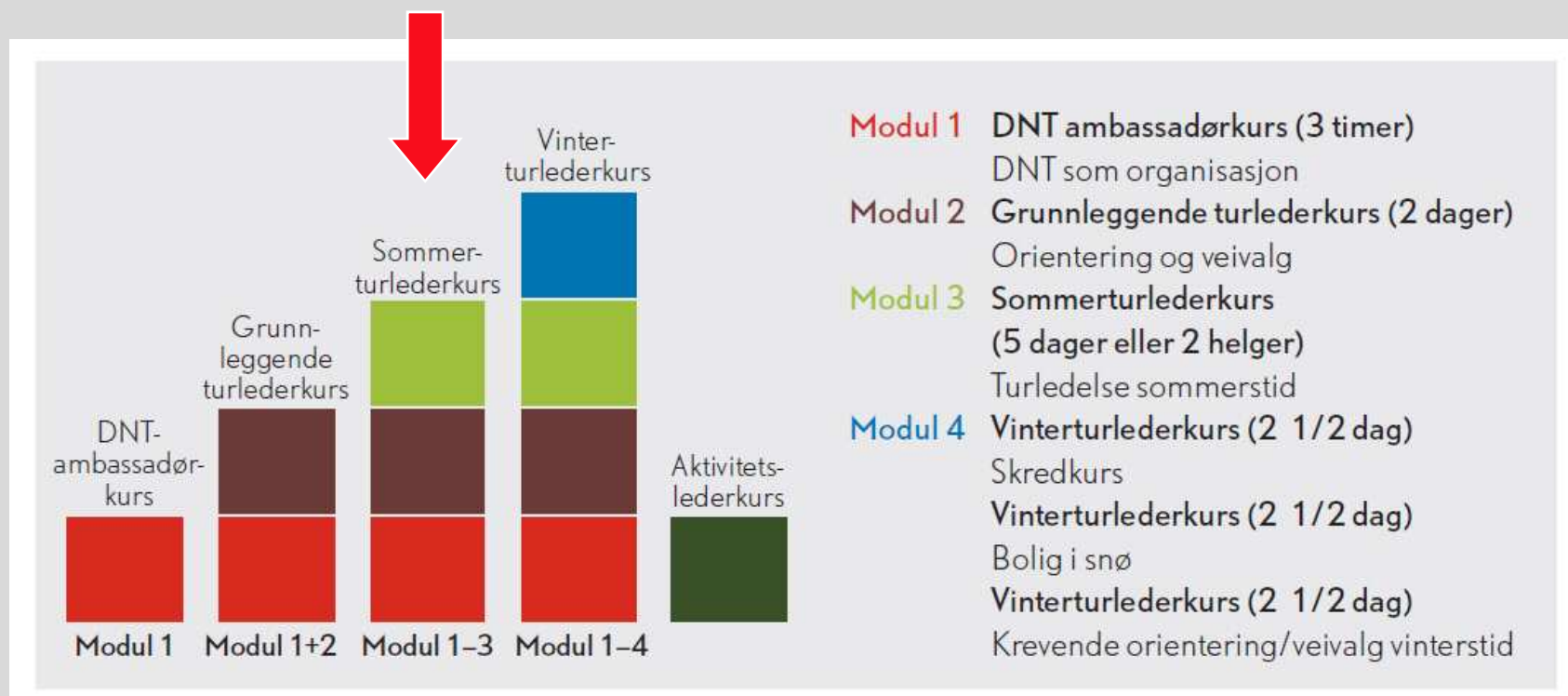
Varighet: 15 timer (2 dager)

- Praktisk og teoretisk kunnskap om turledelse
- Generell turkunnskap
- Turutstyr, turbekledning, mat og drikke på tur
- Grunnleggende orienteringsferdigheter
- Evaluering: gjennomført/ikke gjennomført

DNTs turlederutdanning

Modul 3 - Sommerturleder

Hovedtema: Turledelse i fjellet

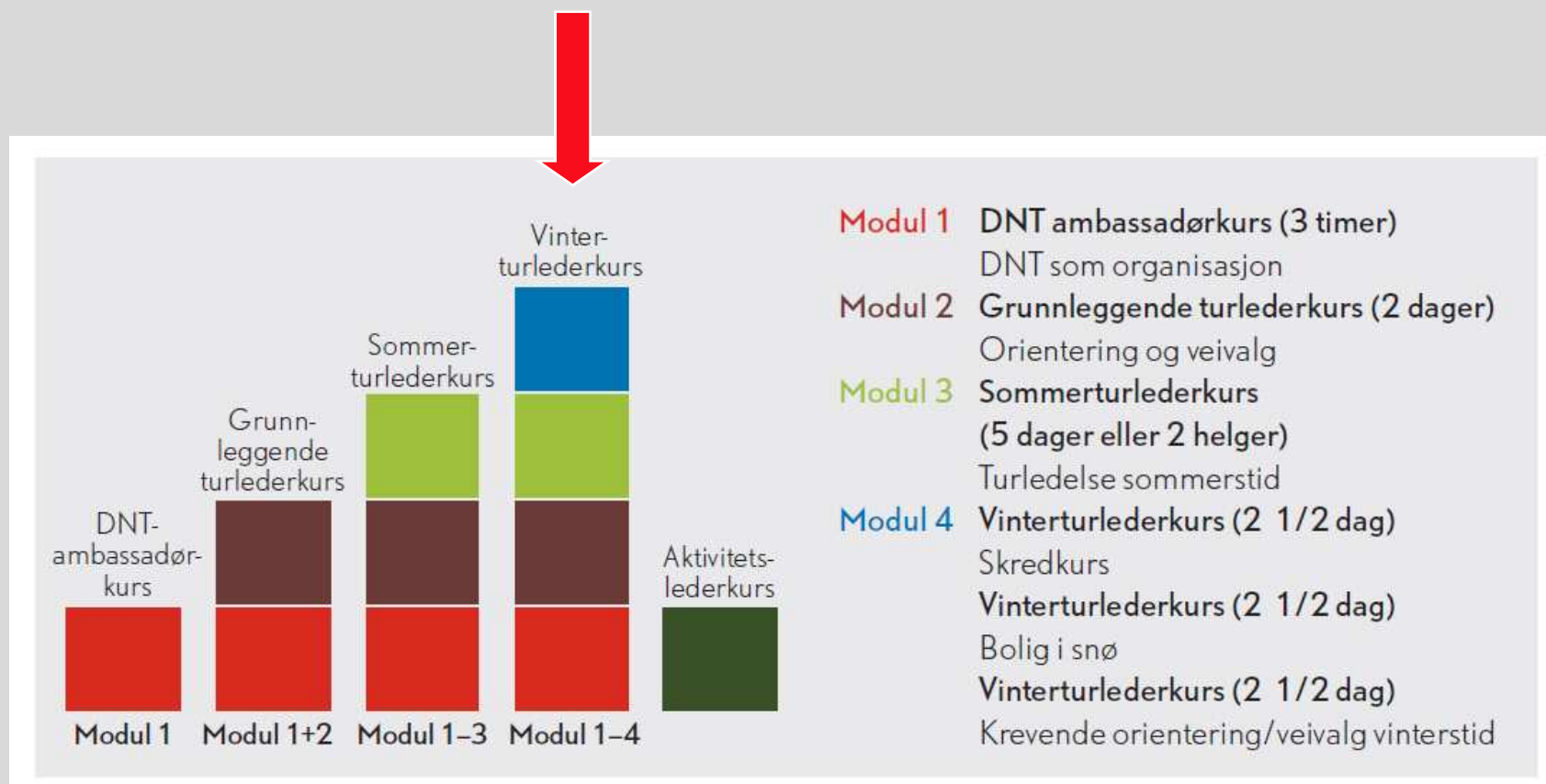
Varighet: 5 dager eller 2 x 2,5 dager

- Bli kjent med DNT
- Turlederrollen/ ledelse
- Orientering/ Veivalg
- Evaluering: bestått/ ikke bestått

DNTs turlederutdanning

Modul 4 - Vinterturleder

**Hovedtema: Turledelse i
fjellet vinterstid**

**Varighet: 7 dager eller
3 x 2,5 dager**

- Vinterorientering
- Veivalg
- Skred (fritak NF)
- Nødbivuak/ bolig i snø
- Turlederrollen
- Evaluering: bestått/ ikke bestått

God tur!

Anne-Mari Planke
anne-mari.planke@dnv.com

Dette foredraget er satt sammen av ulike foredrag holdt i DNT regi siste årene